

Fødevarestyrelsen

Stationsparken 31-33

2600 Glostrup

Att.: 15@fvst.dk

Cc.: anmwe@fvst.dk, chmny@fvst.dk

Journalnummer: 2023-15-31-00547.

Dyrenes Beskyttelse høringsvar til udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærdsmærkningsordning

Generelle bemærkninger

Dyrenes Beskyttelse takker for muligheden for at komme med bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærdsmærkeordning.

Mærkning og markedsføring af fødevarer med ”statsgaranteret dyrevelfærd” er et meget stærkt signal at sende. Når den danske stat med kongekronen i logoet i syv år har stået bag en mærkeordning, må det give danskerne en forventning om høj troværdighed og legitimitet.

Der påhviler derfor et særligt ansvar for at sikre at gøre mærket gennemskueligt og transparent, og at mærkningsordningen giver bedre dyrevelfærd for de danske landbrugsdyr i overensstemmelse med de forventninger, som forbrugerne stilles i udsigt.

Hjerteordningen som politisk virkemiddel til bedre dyrevelfærd

Det statslige dyrevelfærdsmærke bruges som politisk virkemiddel til at opnå bedre dyrevelfærd. I ”[Sammen om Dyrene. Aftale om dyrevelfærd 2024-2027](#)” afsættes med initiativ nr. 5 årligt 3,5 mio. kr. til at styrke mærket. Det indgår desuden i initiativ nr. 23 om langsommere voksende slagtekyllinger samt initiativ 26 om velfærd i den danske slagtekyllingeproduktion.

Dyrenes Beskyttelse efterlyser mere gennemsigtighed om mærkets betydning for dyrevelfærd. Fx information om graden af tilslutning til mærket både mht. antal besætninger og antal dyr herunder også sat i forhold til eksport af levende dyr, og de dyr, der så at sige, producerer til eksportmarkedet. For at kunne tage stilling til mærkets effekt er det også relevant at kende udviklingen i markedsandelen og udviklingen på besætningsniveau. Dvs. hvor mange dyr får bedre dyrevelfærd, fordi besætningen rykker niveau ift. antal hjerter.

Kriterierne i mærket er tænkt som løftestang for dyrevelfærd, og Dyrenes Beskyttelse mener, at det burde tage udgangspunkt i nyeste viden på området. Her er det oplagt, at kriterierne i videst muligt omfang følger anbefalingerne fra Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA). I forbindelse med revisionen af EU’s dyrevelfærdslovgivning har EFSA i løbet af de seneste år offentliggjort en række nye anbefalinger om bedre dyrevelfærd.

Nedenfor er et udpluk af nogle af de anbefalinger, som det statslige dyrevelfærdsmærke kunne have taget med.

EFSA anbefaler ingen transport af kalve under 5 uger

Dyrenes Beskyttelse mener, at det er dybt beklageligt, at det statslige dyrevelfærdsmærke ikke har et forbud mod eksport af spædekalve med. De spæde, meget sårbare dyr er helt uegnede til lange transporter¹.

EFSA anbefaler, at kalve tidligst transporteres fra de er 5 uger gamle², og Tyskland har allerede forbudt national transport af kalve under 4 uger. Selvom fødevareministeren tidligere har afvist at indføre et lignende forbud³, kan man i det mindste undlade at belønne eksporter af spædekalve i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Imidlertid fremgår kriteriet ikke af høringsmaterialet og derfor kan besætninger, der eksporterer spædekalve få både et, to og endda alle tre hjerter.

EFSA anbefaler opstaldning af kalve i grupper i løbet af den første leveuge og mere plads

I høringsmaterialet fastholdes kriteriet om, at kalve ikke må opstaldes i enkeltboks fra de er 7 dage gamle. Men EFSA anbefaler, at kalvene samles i små grupper i løbet af den første leveuge⁴.

Desuden anbefaler EFSA mere plads således minimum 3 m² pr. kalv for at kunne indtage komfortabel hvilestilling og 20 m² pr. kalv for at kunne udføre uhindret legeadfærd. EFSA anbefaler også øget mælketildeling og mælkefodring minimum tre gange dagligt, hvis kalven ikke går sammen med en ko.

EFSA anbefaler maksimal vækstrate for slagtekyllinger

Flere velfærdsinitiativer for slagtekyllinger skal løftes med aftalen "Sammen om Dyrene", og man vil fra dansk side arbejde for et EU-forbud mod hurtigtvoksende kyllinger.

Dyrenes Beskyttelse finder det derfor beklageligt, at der i høringsmaterialet ikke fastsættes en grænse for væksthastigheden hos slagtekyllinger. Desuden at de såkaldt "langsommere voksende" kyllinger defineres forholdsvis ud fra væksthastigheden hos selvsamme turbokylling, som man ønsker at udfase (Ross 308). Når der ikke fastsættes en konkret vækstgrænse, betyder det, at jo hurtigere turbokyllingen vokser, desto hurtigere må kyllingen under det statslige dyrevelfærdsmærke også vokse. Der er da også set udskiftning af kyllingerne med en race der vokser hurtigere⁵.

---

¹Dyrenes Beskyttelse 2022. [Lange transporter af kalve](#).

²EFSA 2022. Panel on Animal Health and Animal Welfare. [Welfare of cattle during transport](#).

³Ministersvar 2023. [Ministerspørgsmål nr. 501](#) (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og fødevareudvalg.

⁴EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on Welfare of Calves.

⁵Riber AB, Wurtz KE, Thodberg K. 2023. [Gangegenskaber hos konventionelle, niveau 1 og økologiske slagtekyllinger anno 2022](#). 11 sider. Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet, leveret: 30.11.2023

Hertil kommer, at EFSA anbefaler, at vækstraten for slagtekyllinger begrænses til maksimalt 50 g/dag af hensyn til dyrenes sundhed⁶. Et mærke bør være både konkret og mere ambitiøst end minimumsanbefalingerne. Det er derfor oplagt, at det statslige dyrevelfærdsmærke anvender samme konkrete definition af "langsomt voksende" slagtekyllinger, som der allerede er defineret i den økologiske produktion (maksimalt 38 g/dag). Det vil også fjerne en eventuel risiko for, at forbrugeren fejlagtigt kommer til at antage at "langsommere voksende" og "langsomt voksende" betyder det samme.

Forbrugerne

Højt kendskab til det statslige dyrevelfærdsmærke, men utilstrækkeligt vidensniveau om dyrevelfærdsriterierne medfører risiko for vildledning af forbrugerne

Den seneste [YouGov-måling](#), gennemført for Fødevarestyrelsen i december 2023, viser et kendskab til det statslige dyrevelfærdsmærke på 77%.

I samme YouGov-undersøgelse er der foretaget en måling af det "kvalificerede kendskab" til det statslige mærke baseret på 3 almindelige udsagn om mærket som "at dyrene har mere plads i stalden", "at mærket er statskontrolleret" og "at der stilles skrappe krav end i dansk og europæisk lovgivning til dyrevelfærden".

Dyrenes Beskyttelse hæfter sig ved, at det kvalificerede kendskab, som defineret i undersøgelsen, ligger på et meget lavt niveau (6%) og sætter også spørgsmålstejn ved, om det i det hele taget er relevante kriterier at måle på. Der bør i stedet tages udgangspunkt i de konkrete dyrevelfærdsriterier, som ligger til grund for niveauerne indenfor hver dyreart i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Dyrenes Beskyttelses egne undersøgelser (Kantar, juni 2023⁷) viser en udbredt mangel på viden blandt danske forbrugere om netop dyrevelfærden i det statslige dyrevelfærdsmærke. Især på produkter med ét dyrevelfærdshjerte. Dette betyder, at mange forbrugere i dag risikerer at handle på et uoplyst grundlag, når de handler ind efter det statslige dyrevelfærdsmærke, med risiko for at de i god tro køber en vare med forventet højere dyrevelfærd end egentlig tilfældet. Direkte adspurgt om respondenterne ved, hvilket liv kyllingen har levet, når den har ét dyrevelfærdshjerte, er der i Dyrenes Beskyttelses undersøgelse hele 81%, der svarer "nej eller ved ikke". Kun 19% af respondenterne svarede ja. Blandt de 19%, som har svaret ja, er der hele 42%, som fejlagtigt angiver, at de mener, at en et-hjertet kylling har adgang til det fri. Det samme mønster gør sig gældende, når Dyrenes Beskyttelse stiller det samme spørgsmål vedrørende koen og kalven.

---

⁶ EFSA 2023. Panel for Animal Health and Animal Welfare. [Welfare of broilers on farm](#).

⁷ Undersøgelse gennemført af Kantar blandt et repræsentativt udvalg af indkøbsansvarlige danskere 18+, 9.- 14. juni 2023

Dyrenes Beskyttelse ser med alvor på dette. Et budskab som "at handle med hjertet er, set med Dyrenes Beskyttelses øjne, langt fra tilstrækkeligt til at skabe den viden blandt danske forbrugere, som skal til for at løfte dyrevelfærden gennem markedsdrevne dyrevelfærd via det statslige dyrevelfærdsmærke.

I forlængelse af dette finder Dyrenes Beskyttelse det også uacceptabelt, at Fødevarestyrelsen tillader producenter og detailhandel at anvende betegnelser som "velfærdskylling" og "velfærdskød" i tilknytning til brugen af det statslige dyrevelfærdsmærke.

Danske forbrugeres engagement i det statslige dyrevelfærdsmærke ligger på et lavt niveau

At det statslige dyrevelfærdsmærke har et kendskab på 77% (YouGov, december 2023) betyder ikke, at en tilsvarende bred skare af forbrugere samtidig er engageret i og bruger mærket. Dels indikerer det meget lave kvalificerede kendskab dette, men også Dyrenes Beskyttelses egen undersøgelse (Kantar, juni 2023) viser et meget lavt engagement i det statslige mærke.

Således er det kun 5% af de danske forbrugere, som angiver, at de altid kigger efter grønne hjerter, når de køber animalske produkter som kød og mælk. Dyrenes Beskyttelse mener, at dette er et særdeles skuffende resultat, set i lyset af de mange offentlige, kampagner, der er gennemført i mærkets syv år lange levetid. Der er derfor brug for, at staten gentænker, hvorledes man i kommunikationen dels kan sikre et væsentligt højere vidensniveau om de forskellige produktionsformer, som anpriser, men også hvordan danske forbrugeres engagement i og brug af mærket kan øges.

Specifikke bemærkninger til bilag 3: Dyrevelfærdsmerkets krav til kvægbesætninger

Samlet mærke for kvæg

Med høringen forslås et samlet dyrevelfærdsmærke for kvæg, der rummer både kød- og mælkeproduktionen, så fokus er på dyret og ikke produktet.

Dyrenes Beskyttelse stiller sig kritiske overfor betydningen for mærkets gennemsigthed, fordi det gør det vanskeligt at gennemskue den reelle effekt for dyrene.

Det fremgår af høringsbrevet, at kriterierne i det statslige dyrevelfærdsmærke er videregående i forhold til de generelle dyrevelfærdsmæssige krav, hvor særligt kriterierne for kvæg indhentes af overgangsordningerne i bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg.

Høringen burde have været suppleret med en oversigt over sammenfald mellem gældende minimumskrav og kriterierne i mærket. Fx vurderer vi, at mærkets kriterier for grovfoder, fuldspaltegulve og sengebåse allerede vil være omfattet af lovgivningens mindstekrav for malkekøer og deres kalve, når de nye kriterier træder i kræft. Såfremt vil de nævnte kriterier kun få reel effekt for kødkvæg, der formodes at udgøre en mindre andel af dyrene omfattet mærket.

Hertil kommer en række undtagelser fra kriterierne, der gør det endnu mere ugenomsigtigt. I niveau 2 opdeles kriteriet for adgang til ude- og græsareal alligevel i mælk- og kødprodukter, hvilket er meget uheldigt, fordi adgang til det fri er vigtigt for dyrenes velfærd.

Således skal køer i niveau 2 besætninger have adgang til græs, mens kalve og ungdyr fortsat kun skal have adgang til udeareal. Hertil kommer, at slagtedyrl helt undtages fra kriteriet om adgang til det fri, hvad enten det er udeareal eller græs. Det betyder, at kødprodukter fra niveau 2 fortsat produceres under dårligere dyrevelfærds-kriterier end mejeriprodukter fra samme niveau.

Sammenlægningen af mærket betyder desværre også, producenter med køer og kalve gående sammen i mere end 24 timer ikke længere har mulighed for at blive påskønnet af det statslige dyrevelfærds-mærke.

Handlingsplan vedrørende dødelighed i besætningen

Dyrenes Beskyttelse noterer sig, at hjerteordningen skærper fokus på dødelighed for både køer og kalve ved at tilføje grænseværdier til det eksisterende krav om en handlingsplan vedrørende dødelighed i besætningen.

For at have mulighed for at gennemskue mærkets reelle betydning for dyrevelfærd er det vigtigt, at data om den gennemsnitlige dødelighedsprocent er tilgængelig, og det er muligt at følge udviklingen.

Undtagelse fra kriteriet

Det er beklageligt, at der i niveau 1 pkt. 8 gøres en undtagelse for kravet om grænseværdier for både køer og kalve. Undtagelsen betyder, at malkekvægsbesætninger, der ikke er med i hjerteordningen, men som producerer kalve til opfødning i en besætning under hjerteordningen, undtages fra kravet.

For det første er undtagelsen en svækkelse af dyrevelfærden set fra det enkelte dyrs synspunkt, og det er uvist, hvor stor en del af kalvene i mærket, der omfattes af undtagelsen.

For det andet er undtagelser i en mærkningsordning uhensigtsmæssige, fordi det gør kravene svære at gennemskue.

Adgang til ude- og græsareal

Dyrenes Beskyttelse noterer med glæde, at det i niveau 3 fortsat er et krav, at alle dyr i besætningen skal have adgang til græsarealer i sommerhalvåret. For både kalve og køer er det generelt positivt for deres velfærd, at de er på græs⁸⁹. Adgang til græs i sommerhalvåret er

---

⁸ Sørensen, Jan Tind m.fl. 2018. Virkning af adgang til græsarealer i økologisk mælkeproduktion. [DCA-rapport nr.120](#).

⁹ EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on the welfare of dairy cows.

således et vigtigt velfærdsparameter, hvilket fortsat anerkendes i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Undtagelser fra kriteriet

I niveau 2 er det fortsat et kriterie, at køer har adgang til græsarealer i sommerhalvåret, mens kriteriet for kalve og kvier fortsat er adgang til udearealer og dermed undtaget fra krav om græsareal.

Det er beklageligt, at der i niveau 2 gøres en væsentlig undtagelse for slagtedyr, fordi der hverken stilles krav om adgang til græs- eller til udearealer.

For det første er undtagelsen en forringelse af dyrevelfærden set fra dyrets synspunkt, der har gavn og glæde af adgang til fri uanset hvilken type besætning, det vokser op i.

For det andet er undtagelser i en mærkningsordning uhensigtsmæssige, fordi det gør kravene svære at gennemskue og risikoen for vildledning af forbrugeren større.

Ko-kalv tid efter kælvning

Dyrenes Beskyttelse bemærker, at kriteriet om, at ko og kalv skal gå sammen i mælkefodringsperioden for kødproducenter, bortfalder og erstattes af kravet om, at ko og kalv skal gå sammen de første 24 timer efter kælvning.

Ko og kalv har glæde af at gå sammen, og det opfylder både en række fysiologiske og sociale behov¹⁰. Derfor bør mere ko kalv tid være det, man stræber efter. Dyrenes Beskyttelse mener, at det er ærgerligt, at kriteriet helt fjernes fra det statslige dyrevelfærdsmærke, og ko kalv tid i mere end 24 timer dermed ikke længere belønnes og påskyndes.

Da kalven har et stort suttebehov, som ikke opfyldes, når kalven ikke går med en ko, er det positivt, at mindstekravet om suttebehov suppleres med krav om brug af suttespand.

Med venlig hilsen

Britta Riis, direktør

Sophie Hastrup Christensen, landbrugspolitisk
chefkonsulent shc@dyrenesbeskyttelse.dk

---

¹⁰ EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on welfare of calves.